

Пункт пропуску в Мар'їнці
Фото: УВКБ ООН

ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ЗАХИСТУ

- З 1 по 31 травня 2016 р. УВКПЛ ООН зареєструвало 36 жертв серед цивільного населення у зв'язку з конфліктом на сході України (в Донецькій, Луганській і Полтавській областях): троє вбитих (усі чоловіки) і 33 поранених (шість жінок і сім дівчаток, 18 чоловіків і двоє хлопчиків). Основною причиною жертв серед цивільного населення були вибухонебезпечні пережитки війни (ВПВ) і саморобні вибухові пристрої (СВП): троє вбитих (усі чоловіки) і 23 поранених (три жінки і сім дівчаток, 11 чоловіків і двоє хлопчиків). Семеро цивільних (дві жінки та п'ятеро чоловіків) отримали поранення під час обстрілів; троє цивільних (одна жінка та троє чоловіків) потерпіли від вибухів (поки що невідомо, чи були вони спричинені обстрілом, чи ВПВ). У травні 2016 р. УВКПЛ ООН зареєструвало дев'ять жертв у зв'язку з конфліктом серед дітей: сім дівчат та двоє хлопців (усі вони поранені). Усі випадки спричинені залишеними вибухонебезпечними предметами.
- Призупинення соціальних виплат залишається проблемним питанням. Відсутність правової відповідності Закону 921 (Проект Закону 2166) передбачає, що всі нові посвідчення ВПО без штампа реєстрації місця проживання недійсні. Це ще одна перешкода для ВПО в отриманні доступу до соціальних допомог. Відділення Державної міграційної служби більше не ставлять штампи в посвідченнях ВПО, оскільки згідно з Законом № 921 у цьому немає потреби. Проте в управліннях Міністерства соціальної політики все ще вимагають наявності цього штампа на посвідченнях ВПО, щоб визнавати їх дійсними. Відповідно, ВПО опиняються в складній ситуації, оскільки їм потрібен штамп реєстрації місця проживання на посвідченнях для отримання доступу до соціальних допомог, проте ці штампи вже не існують. Згідно з попередньою правилами, посвідчення ВПО повинні були містити штампи реєстрації місця проживання, щоб бути визнаними дійсними і надавати власнику посвідчення право отримати доступ до допомог для ВПО.
- Для полегшення доступу ВПО до соціальних допомог адміністрація Дніпропетровської області спрямувала лист в обласний Пенсійний фонд і Управління соціального захисту з підтвердженням того, що посвідчення без штампа реєстрації місця проживання визнаються дійсними. Лист спрямовує адміністраціям Харківської та Донецької областей з метою поширення подібної корисної практики.
- Станом на травень 2016 р. ВПО-пенсіонерам, які проживають у Слов'янську, не потрібна повторна реєстрація в Пенсійному фонді, якщо вони змінюють адресу в межах міста і раніше отримали штамп Державної міграційної служби. Проте члени Кластера з питань захисту повідомляють, що сім'ї ВПО, які переїхали із Слов'янська до сусідніх сіл, щоб зайнятися сільським господарством, втратили доступ до соціальних допомог у зв'язку з потребою повторної реєстрації за новою адресою і, таким чином, отримання нового посвідчення ВПО. Оскільки на нових посвідченнях ВПО немає штампа реєстрації місця проживання, вони не вважаються дійсними.
- Кластер з питань захисту занепокоєний тим фактом, що ВПО знову зіткнулися з проблемами доступу до матеріальних допомог, оскільки станом на 1 липня 2016 р. всі соціальні допомоги для ВПО повинні будуть виплачуватися через «Ощадбанк». Процедура призначення допомоги є тривалою, оскільки справи ВПО необхідно передавати між обласними Управліннями соціального захисту та відділеннями банку, що може зайняти декілька місяців. За цей час матеріальна допомога буде втрачена без права надалі претендувати на неї, навіть у випадку активації банківського рахунка. Єдиним видом матеріальних виплат, які накопичуються за період передачі документів і до яких можна отримати доступ після відкриття банківського рахунка, є пенсії. Всі інші види допомог (в тому числі ВПО-інвалідам, самотнім батькам, дітям і т. д.) призупиняються на час передачі, що означає, що найбільш незахищені категорії ВПО залишаються без джерела доходів на цей період.
- Отримання особистих документів залишається проблемою для жителів непідконтрольних українській владі територій Луганської області. Такі документи, як паспорти, довіреності, свідоцтва про народження, смерть, шлюб і розлучення, видані фактичними органами влади, не визнаються на підконтрольних українській владі територіях. Щоб отримати дійсні особисті документи, жителям непідконтрольних українській владі територій необхідно перетнути лінію зіткнення, наражаючись на ризик, або скористатися послугами українських юридичних фірм, які незаконно працюють на непідконтрольних українській владі територіях.
- Міжсекторна координація з питань попередження та реагування на випадки гендерного насильства між надавачами державних послуг у Східній Україні залишається слабкою. Окрім того, національне законодавство все ще потребує узгодження з міжнародними стандартами для чіткішого визначення видів гендерного насильства.

Для отримання детальної інформації зв'яжіться з:

Анна Річ, координатор Кластера з питань захисту, rich@unhcr.org

Аннет Літ, координатор Субкластера з питань захисту дітей, alyth@unicef.org

Скатерина Крістесашвілі, координатор Субкластера з питань гендерного насильства, kristesashvili@unfpa.org

Мартин Оубрехт, голова Субкластера з питань розмінування, martin.oubrecht@undp.org

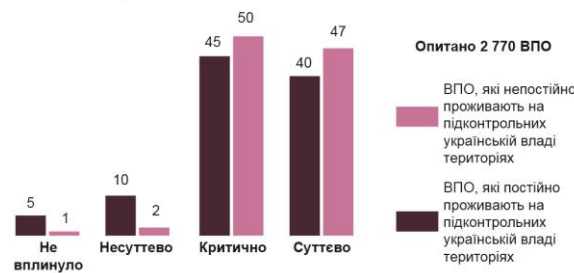
Бекі Ачан, координатор технічної робочої групи з питань осіб похилого віку та інвалідів, becky.achan@helppage.org

Наталія Димковська, координатор технічної робочої групи з питань житлових, земельних та майнових прав, nataliya.dymkovska@nrc.no

ОСНОВНІ ФАКТИ

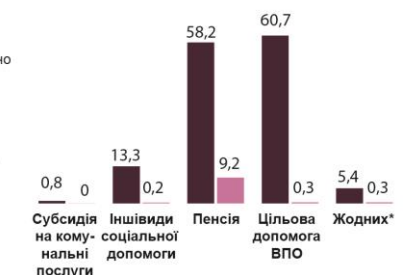
Громадська організація «Право на захист» презентувала моніторинговий звіт про вплив «Призупинення посвідчень ВПО, соціальних та пенсійних виплат у Харківській, Донецькій, Луганській, Запорізькій і Дніпропетровській областях». Згідно зі звітом, 88 % ВПО постійно проживають на підконтрольних українській владі територіях. Звіт виділив деякі питання у сфері захисту, зокрема, обмежений доступ до Управління соціального захисту

Як призупинення соціальних виплат вплинуло на опитаних ВПО?

Джерело: Звіт про проведення моніторингу призупинення дії довідок ВПО, соціальних виплат та пенсій у Донецькій, Луганській, Харківській, Запорізькій та Дніпропетровських областях, Право на захист

Які види соціальної допомоги ви отримуєте?(%)

* Соціальні виплати осіб, які відповіли «Ніякі», раніше були призупинені

- Управління соціального захисту для людей похилого віку та інвалідів; негативний вплив призупинення ВПО, а також відсутність інформації щодо припинення і процедури відновлення права на соціальні допомоги та пенсії. Див. інфографіку.
- Перша зустріч нещодавно заснованої Харківської міської координаційної ради з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, попередження домашнього та гендерного насильства, протидії торгівлі людьми відбулася 30 травня за участі представників поліції, служб психологічної підтримки, охорони здоров'я, місцевих постачальників послуг і громадських організацій. На зустрічі обговорили організацію експертної робочої групи для розробки керівництва з міжсекторної координації з питань попередження та реагування на випадки гендерного насильства в Харкові.
- Данська рада з питань біженців організувала третій круглий стіл для обговорення проблем доступу до правосуддя та захисту. Одним із головних піднятих на обговоренні питань у сфері захисту було використання та захоплення власності збройними силами в зонах уздовж лінії зіткнення як на підконтрольних, так і на непідконтрольних українській владі територіях. Цивільні особи, чия власність захопили таким чином, змушені переміщатися, а також стикаються з економічними труднощами. Оскільки подібна експропріація не документується, люди все ще зобов'язані сплачувати комунальні послуги і податки на власність, а також змушені влізати в борги, якщо неспроможні покрити всі ці витрати. Власники експропрійованої власності не можуть подати офіційний позов або заяву до суду з вимогою компенсації, оскільки місцева влада на надає документальних доказів того, що власність була пошкоджена або експропрійована. Необхідно вжити правозахисних заходів, які спонукатимуть місцеву владу застосовувати механізм документації випадків використання власності з військовою метою, а також розробити механізм компенсації постраждалим цивільним особам.
- 26 травня Харківське відділення Всеукраїнського благодійного фонду «Допомога жертвам насильства» організувало на обласному рівні круглий стіл з питань попередження гендерного насильства та надання послуг постраждалим. Захід допоміг закріпити відносини та налагодити співпрацю між різними місцевими органами влади, які надають допомогу постраждалим від гендерного насильства.
- 11 травня 2016 р. Данська рада з питань біженців спільно з представництвом Уповноваженого з прав дитини провела круглий стіл з питань залучення дітей до збройного конфлікту в Україні. Дослідження Данської ради з питань біженців, проведене в лютому — березні 2016 р., показало, що оскільки існують свідчення залучення дітей до взаємодії зі збройними силами та збройними угрупованнями, відсутність поінформованості про заборону подібної діяльності серед дітей, вчителів і членів збройних сил і поліції становить серйозну небезпеку. Наступний круглий стіл запланований у Краматорську на червень 2016 р. за участі зацікавлених осіб обласного рівня.
- Внаслідок занепокоєння щодо збільшення кількості випадків гендерного насильства, експлуатації та жорстокого поводження з жінками та дітьми у зв'язку зі збройним конфліктом в Україні, Субкластер з питань захисту дітей організував «Конференцію з аналізу отриманого досвіду», на якій обговорювалися способи протидії цим проблемам і були вироблені рекомендації. Близько 130 чоловік відвідали конференцію, організовану посольством Швеції та фондом Kvinna till Kvinna, зокрема представники органів влади (заступник міністра закордонних справ і заступник міністра з питань ВПО й окупованих територій), організації з різних галузей і міжнародні експерти з Грузії та Боснії і Герцеговини (БіГ). У центрі уваги стояли питання, пов'язані з насильством з боку збройних угруповань, експлуатацією молодих дівчат в обмін на їжу та послуги, а також насильство з боку демобілізованих солдат у сім'ях та общинах.
- Субкластер з питань захисту дітей завершив процес моніторингу діяльності кластера за допомогою опитування та шести підтверджуючих семінарів. Опитування показало, що Субкластер забезпечив нейтральний простір для зустрічей і закріплення співпраці між державними та громадськими організаціями, пошуку нових партнерів через Субкластер та посилення діяльності з розвитку потенціалу громадянського суспільства.
- Глобальна робоча група з питань захисту дітей зайнялася комплексним аналізом досвіду України в реалізації Мінімальних стандартів захисту дітей в гуманітарних ситуаціях.
- 20 травня Норвезька рада з питань біженців організувала в Северодонецьку круглий стіл «Припинення соціальних виплат ВПО: причини та способи вирішення». Учасники підкреслили, що єдиним способом подолання цієї проблеми є звернення до суду.
- Організація HelpAge International спільно з громадською організацією «Пліч-о-пліч» забезпечила теплі напої та воду для 62, 313 осіб (з яких 67 % — люди похилого віку) на Артемівському пункті пропуску в Донецькій області. Окрім теплих напоїв та води також були надані укриття для створення тіні та лавки, сконструйовані для людей, які очікують переходу через пункт пропуску.
- Зустріч Технічної робочої групи з питань людей похилого віку та інвалідів відбулася 27 травня. Робоча група представила оновлення інформації про технічну підтримку Кластерів з питань водопостачання, санітарії та гігієни, притулку та харчування, а також план тренінгу для партнерів-виконавців. Тренінг з приводу отримання детальних даних про стать, вік та інвалідність для всіх збирачів даних для REACH заплановані на 13 і 14 червня 2016 р.
- Кластер з питань захисту організував тренінги «Включення питань захисту у всі види програм» в Харкові та Слов'янську.